

Kaip mokytis su vadovu 4

IV ciklas

XIX a. vidurio ir antros pusės nacionaliniai sąjudžiai ir politiniai judėjimai 6

Nacionalizmas: kodėl verta to mokytis? 8

Nacionalizmo raidos Vakaruose laiko juosta. Ko mokysimės? 10

Idėjų bankas. Nacionalizmas ir istorinės asmenybės 12

Įžanga. Nacionalizmas 14

1. Tautų pavasaris XIX a. visuomeninių idėjų fone 18

2. Suskaldytos ir besivienijančios tautos 24

3. Pavergtos ir išblaškytos tautos 31

4. Lietuva 1848–1864 metais 37

Istorinio pasakojimo kūrimas. V žingsnis: pasakojimo erdvė 47

Atrandame istorijos paveldą 49

Apibendrinimas 50

V ciklas

XIX a. antros pusės visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo pokyčiai 54

XIX a. antros pusės visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo pokyčiai: kodėl verta to mokytis? 56

Vakarų modernėjimo laiko juosta. Ko mokysimės? 58

Idėjų bankas. Visuomenės modernėjimas 60

Įžanga. Modernusis Vakarų pasaulis 64

1. JAV raida XIX amžiuje 67

2. XIX a. antros pusės Europos visuomenė 75

3. Modernėjantis pasaulis: nuo technologijų iki higienos 85

4. Lietuvių tautinis atgimimas 90

Istorinio pasakojimo kūrimas. VI žingsnis: istorinės asmenybės 100

Atrandame istorijos paveldą 102

Apibendrinimas 103

VI ciklas

XIX–XX a. sandūra pasaulyje: imperializmas 108

Imperializmas: kodėl verta to mokytis? 110

Vakarų imperializmo laiko juosta. Ko mokysimės? 112

Idėjų bankas. Imperializmas ir globalizacija 114

Įžanga. Vakarų imperializmas 122

1. Imperializmo kilmė ir veikėjai 127

2. Kolonizuotas pasaulis 133

3. Vakarų pasaulis Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse 138

4. Lietuva 1905–1915 metais 144

Istorinio pasakojimo kūrimas. VII žingsnis: moksliskumo principai, istorijos šaltinių naudojimas, citavimas 150

Atrandame istorijos paveldą 153

Apibendrinimas 154

VII ciklas

Pirmasis pasaulinis karas 158

Pirmasis pasaulinis karas: kodėl verta to mokytis? 160

Vakarų tarptautinių santykių laiko juosta. Ko mokysimės? 162

Idėjų bankas. Pirmasis pasaulinis karas ir kultūra 164

Įžanga. Pirmasis pasaulinis karas 168

1. Pirmojo pasaulinio karo pradžia 172

2. Pirmasis pasaulinis karas fronte ir už fronto linijų 180

3. Pirmojo pasaulinio karo pabaiga ir padariniai 188

4. Lietuva Pirmojo pasaulinio karo metais. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas 202

Istorinio pasakojimo kūrimas. VIII žingsnis: skirtingų vertinimų įtraukimas 212

Atrandame istorijos paveldą 215

Apibendrinimas 216

IV CIKLAS

XIX a. VIDURIO IR ANTROS PUSĖS NACIONALINIAI SAJŪDŽIAI IR POLITINIAI JUDĖJIMAI

Šiame cikle

Nacionalizmas: kodėl verta to mokytis?

Nacionalizmo raidos Vakaruose laiko juosta
Ko mokysimės?

Idėjų bankas. Nacionalizmas ir istorinės asmenybės

Įžanga. Nacionalizmas

1. Tautų pavasaris XIX a. visuomeninių idėjų fone
2. Suskaldytos ir besivienijančios tautos
3. Pavergtos ir išblaškytos tautos
4. Lietuvą 1848–1864 metais

Istorinio pasakojimo kūrimas. V žingsnis: pasakojimo erdvė

Atrandame istorijos paveldą

Ką veiksime

- **Aiškinsimės** nacionalizmo ir nacionalinių bei politinių judėjimų ryšius.
- **Analizuosime** nacionalinių ir politinių judėjimų susiformavimo priežastis ir pasekmes.
- **Aiškinsimės**, su kokiais iššūkiais Lietuvą susidūrė XIX a. antroje pusėje.
- **Diskutuosime**, ką galima laikyti svarbiausiu XIX a. antros pusės Lietuvos istorijos lūžiu.
- **Nagrinėsime** iššūkius, kylančius tautai ir tautiškumui dabarties pasaulyje.

Raktiniai žodžiai

tautiškumas

modernioji tauta

nacionālis judėjimas

nacionalizmas

Tautų pavasaris

romantizmas

1863 m. sukilimas

rusifikacija

baudžiavos panaikinimas 1861 m.

germanizacija

Prancūzų poetas, politikas, istorikas Alfonsas de Lamartinas
(Alphonse de Lamartine) prieš Parížiaus rotušę 1848 m.
(dail. Anri Feliksas Emanuelis Filipoto, XIX a.)

Nacionalizmas: kodėl verta to mokytis?

1 pav. 2019 m. Lietuvojè vyko referendumas dël pilietybës išsaugojimo.

Sociologiniai tyrimai rodo, kad dauguma XXI a. žmonių save suvokia kaip tam tikros tautos atstovus. Savęs kaip tautos dalies suvokimas (**tautiškumas**) glaudžiai susijęs su kitu reiškiniu – **nacionalizmu**. Nacionalizmas formavosi Vėlyvaisiais naujaisiais laikais, jo išraiška – XIX a. vidurio ir antros pusės **nacionaliniai judėjimai**. Šioje temoje nagrinėsime nacionalizmo, tautiškumo ir nacionalinių judėjimų ryšius.

Kas skatina diskutuoti apie nacionalizmą, tautą ir tautiškumą? Gal:

- šiuolaikinių visuomenių daugiakultūriškumo požymiai;
- savos tautos aukštinimo ir kitų tautų menkinimo tendencijos;
- nacionalinės valstybės neturinčių tautų kova dėl valstybingumo;
- kai kurių gyventojų noras turėti dvigubą pilietybę;
- siekis pristatyti tautą, gimtąją kalbą, dalyvaujant tarptautiniuose konkursuose, pavyzdžiui, Eurovizijoje;
- tautinių mažumų diskriminacija, izoliacija ar izoliavimasis (**kultūrinio gėto** reiškinyse)?

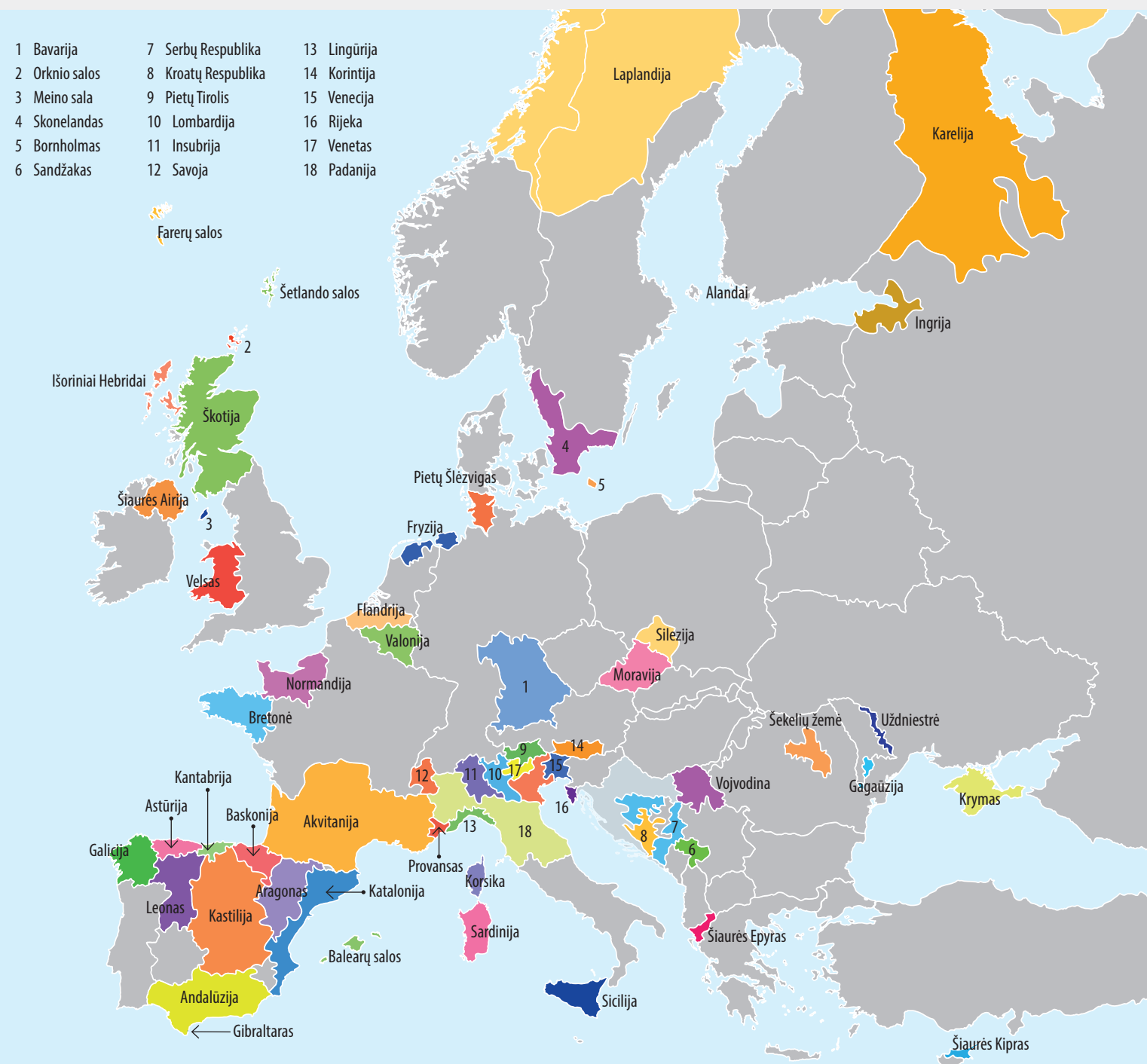
Argumentuokime

Pateikite argumentų, kodėl užsienio lietuviams gali būti svarbu turėti Lietuvos Respublikos pilietybę. Kaip pilietybė susijusi su tautiškumu?

Pateikite pavyzdžių, kaip visa tai reiškiasi dabarties pasaulyje ir Lietuvoje.

Tokį žemėlapią kaip šis reikėtų vertinti labai atidžiai, nes jis nebūtinai atspindi tikrovę. Jame pažymėtose teritorijose vyraujančių žmonių kultūra, istorija ar tautiškas skiriasi nuo valstybių, kuriose tos teritorijos yra, gyventojų daugumos. Tokių teritorijų gyventojai tam tikru laikotarpiu praeityje turėjo savo valstybę, siekė ar šiuo metu siekia arba atsiskirti nuo valstybės, kurioje gyvena, arba įgyti platesnę autonomiją.

A šaltinis. Kitoks Europos žemėlapis

Suorganizuokime

Pasvarstykite, kodėl vienos tautos turi savo valstybes, o kitos jų neturi. Klasėje **suorganizuokite**

diskusiją tema „Ar visos Europos tautos turi turėti nepriklausomą valstybę?“ Savo poziciją **argumentuokite.**

Idėjų bankas. Nacionalizmas ir istorinės asmenybės

● Išnagrinėkite idėjų banką. Kuriais šaltiniais galima remtis, atsakant į diskusijų klausimus, pateiktus p. 11?

I. Vienas 1863–1864 m. sukilimo vadų – Konstantinas Kalinauskas – 1864 m. kalėjimo kameroje parašytame paskutiniame savo kūrinyje „Laiškai iš kartuvių“ ragino sukilėlius nepasiduoti. Tardomas K. Kalinauskas nieko neišdavė, visą kaltę prisiėmė sau. 1864 m. kovo 22 d. jis ir jo bendražygiai buvo pakarti Vilniaus Lukiškių aikštėje. Mirtį K. Kalinauskas sutiko ramiai. Išgirdęs, kad viešai skaitomame nuosprendyje yra vadinamas bajoru, jis pareiškė: „Mūsų šalyje nėra bajorų, visi lygūs!“

1 pav. Baltarusiškas pašto ženklas su Konstantino Kalinausko atvaizdu

II. Vilniaus generalgubernatorius Michailas Muravjovas (Michail Muravjov) už žiaurumą malšinant 1863 m. sukilimą buvo pramintas Muravjovu Koriku. Šio pareigūno pagrindinėmis vertybėmis tapo stačiatikybė ir rusiškumas: M. Muravjovas įsakė viešose vietose kalbėti tik rusiškai, panaikino vietinę matų sistemą, uždraudė iškabas ne rusų kalba, atiminėjo, perstatinėjo ir stačiatikių maldos namais vertė katalikų bažnyčias, naikino labdaros, blaivybės organizacijas, uždarinėjo lietuviškas ir steigė rusiškas mokyklas.

2 pav. Michailo Muravjovo paminklas, stovėjęs Vilniuje 1898–1915 m.

III. Apie Otą fon Bismarką (Otto von Bismarck) Varzino rūmuose (savo rezidencijoje) griežtasis kancleris tapdavo atsidavusiu šeimos žmogumi, entuziastingu sportininku, nuoširdžiu, iškalbiu ir sąmojingu draugu. Tie, kuriems buvo tekę girdėti Bismarko pokalbių, tvirtino juos esant kupinus humoro, vaizdingų posakių.

3 pav. Oto fon Bismarko rūmai

IV. Rasų kapinės. Greta Vilniaus senamiesčio įkurtose Rasų kapinėse yra nemažai iškilių XIX a. – XX a. pabaigos lietuvių politikos, mokslo ir kultūros veikėjų kapų. Kapinių kolumbariume¹ 2020 m. buvo perlaidoti 1863–1864 m. sukilimo vadų ir dalyvių palaikai, rasti vykdant archeologinius Gedimino kalno kasinėjimus.

¹ **Kolumbariumas** – laidojimo statinys arba patalpa su nišomis sudegintų mirusiųjų palaikams urnose laikyti.

4 pav. Vilniaus Rasų kapinės

V. Kunigo Antano Mackevičiaus parodymai per 1863 m. gruodžio 6 d. tardymą

„Turiu pridurti, kad tai buvo ne vienos dienos, o 12-os metų triūsas. O jeigu man[imi] patikės, tai pasakysiu, kad įstojau į dvasininkų luomą, turėdamas tikslą arčiau priėti prie liaudies. Ponų draugijoje buvau nekenčiamas už griežtą teisybę apie juos. Aš kalbėdavau garsiai, kad ir tarnai girdėtų, jog negailiu ponų, ir kad tai perduotų einantiems lažą valstiečiams. Ir aš mačiau, kad toks mano elgesys pasiekė tikslą.“

5 pav. Į mirties baismės vietą lydimas vienas iš 1863 m. sukilimo vadų – kunigas Antanas Mackevičius (nežinomas dailininkas)

VI. Iš Apolonijos Dalevskytės-Sierakauskienės (Zigmanto Sierakausko žmonos) atsiminimų

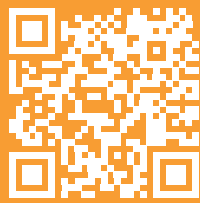
„Davė ketvirtį valandos. Tas trumpas ketvirtis mano atmintyje įspaudė visam ilgam sunkiam gyvenimui be galo iškankintą mylimo žmogaus veidą – kakta, delnai ir skruostai degė kaip ugnis, tik akys švietė laime ir lūpos šypsojosi džiaugsmu. Pasisveikindamas, pirmus žodžius tardamas, jis nekreipė dėmesio į dalyvaujančius priešus, lyg nematė, nežinojo jų. Klūpočiau prie lovos. „Polce, – tarė jis pusbalsiu, – vakar pasirašiau mirties nuosprendį, taręs: nieko nežinau, bet jeigu ir žinočiau, jums nepasakyčiau.“ Kas man pasidarė, nebežinau. Paskutiniai žodžiai, kuriuos girdėjau, buvo: „Dieve! Tavęs neparuošė, tavęs neperspėjo, kad tai paskutinis mūsų pasimatymas.“

6 pav. Apolonija Dalevskytė-Sierakauskienė

VII. Vyskupo, rašytojo, visuomenės veikėjo Motiejaus Valančiaus idėjos skyrėsi nuo kitų garsių žemaičių, kaip antai Simono Daukanto, Dionizo Poškos, Simono Stanevičiaus, etnokultūrinių idėjų. Pavyzdžiui, skirtingai nei Daukantas, Valančius nesiekė, kad sulenkėję Lietuvės bajorai vartotų lietuvių kalbą. Nesmerkė jis ir lenkiškai kalbančių kitų Lietuvos gyventojų, lenkiškai rašė dienoraštį, taip pat savo pavardę – *Wołonczewski*. Galbūt dėl to 1850 m., tapęs vyskupu, M. Valančius pirmąjį savo pamokslą pasakė ir lietuviškai, ir lenkiškai.

7 pav. Motiejus Valančius

moks.link/bgsh

Įžanga. Nacionalizmas

- Kas yra nacionalizmas? Kodėl svarbu jį nagrinėti?
- Kaip nacionalizmas reiškėsi?
- Kodėl XXI a. pradžioje plinta neonacionalizmas?

Sąvoka **nacionalizmas** kilo iš lotyniško žodžio *natio*, reiškiančio tautą. Nacionalizmą galima suprasti dvejopai:

- kaip **ideologiją**, kai tam tikros grupės žmonės sieja vienodas tautos praeities įsivaizdavimas, bendrumo jausmas su asmenimis, vartojančiais tą pačią kalbą, puoselėjančiais vienodas tradicijas, papročius. Kitaip tariant, žmonės sieja **tautiniai jausmai**. Viena svarbiausių dvasinių vertybių tampa asmens atsidavimas tautai. Kiti dalykai (pavyzdžiui, šeima, draugai) laikomi ne tokiais svarbiais. Savo likimo, vertybių, idėjų siejimas su tauta vadinamas **tautinė tapatybė**, arba **tautinė savimone**;

- kaip **nacionalinį judėjimą**, siekiantį sukurti ir išlaikyti tautinę valstybę. Aukščiausioji valdžia joje turi priklausyti tautai. Teigiama, kad visapusiška visuomenės pažanga galima tik tautiniu pagrindu sukurtoje valstybėje. Kartais nacionalizmas perauga į **šovinizmą**, kai sava tauta laikoma pranašesne už kitas.

Nacionalizmo raiška

Nacionalizmas reiškiasi įvairiais būdais:

- kuriant idėjų kupinas nacionalines programas, šūkius, veikalus (A šaltinis);
- paverčiant nacionalines idėjas kasdienio gyvenimo dalimi, ritualais, dainomis, simboliais, žaidimais, sportu, rodančiais priklausymą istorijos, kalbos, religijos, žemės, likimo ir pergalių siejamai tautai (B šaltinis).

Tautiškumas formuojasi:

- kuriant bendrą tautos istorijos vaizdinį;
- patiriant bendrus jausmus (pavyzdžiui, solidarumo jausmą giedant valstybės himną) (C šaltinis);
- imantis bendrų veiksmų (pavyzdžiui, atliekant ritualus, dainuojant, žaidžiant, sportuojant) (B, C šaltiniai).

A šaltinis. Vieno iš tautinės valstybės ideologų – prof. Vytauto Landsbergio – veikalas

B šaltinis. Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės sirgaliai

C šaltinis. Iš 2009 m. Lietuvos tūkstantmečio minėjimo kilusi tradicija Valstybės (Lietuvės karaliaus Mindaugo karūnavimo) ir Tautiškos giesmės dieną mūsų šalyje ir visame pasaulyje grupėmis ar pavieniui sugiedoti Lietuvos valstybės himną

Tautiškos giesmės giedojimas

XVIII–XIX a. kasdienio nacionalizmo sklaidos kanalai buvo mokyklinis ar karinis rengimas, istorijos veikalai, architektūros, dailės, literatūros kūriniai, folkloras, spauda. XX a. šiuos tautiškumo formavimo šaltinius papildė radijas, kinas, televizija, internetas.

Pristatykime

Ar socialinių tinklų paskyrose skelbiate turinį, susijusį su nacionalizmu, tautiškumu, patriotizmu? **Pateikite** pavyzdžių ir **nurodykite**, kuo toks turinys reikšmingas jums ir jį matančioms asmenims.

Nors nacionalizmas yra Moderniųjų laikų reiškinys, istorikai tautiškumo apraiškų įžvelgia ir Ikimoderniaisiais laikais. Ikimoderniaisiais laikais žmonės buvo lojalūs valdovui, dinastinei valstybei, religinei grupei. Toks lojalumas labiausiai išryškėdavo karinių konfliktų laikotarpiais. Formuotis nacionalizmą skatino absoliutinių monarchijų kūrimasis, kultūros ir švietimo pasaulėjimas (svarbus vaidmuo teko gimtajai kalbai). XVIII a. švietėjų iškeltos tautos suvereniteto idėjos Napoleono epochoje pasklido po Europą.

XIX a. nacionalizmo idėjos paplito Europoje, pasiekė Artimuosius Rytus, Pietų ir Šiaurės Ameriką, o po Pirmojo pasaulinio karo – Aziją ir Afriką. XX a., plečiantis Europos valstybių integraciniams procesams, nacionalizmo reikšmė Europoje mažėjo. Sovietų Sąjungos ir komunistinio bloko griūtis parodė, kad ši ideologija vis dar buvo aktuali.

XXI a. pradžioje dėl globalizacijos, vidinės migracijos Europos Sąjungoje, taip pat kitataučių imigracijos į Europos Sąjungą nacionalizmas vėl atgimsta. Taip dalis tautų, neturinčių savo valstybės, išreiškia lūkestį ją sukurti. Toks XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje atgimęs nacionalizmas vadinamas **neonacionalizmu**.

KO IŠMOKAU? KODĖL TAI SVARBU?

Tiriamoji IV ciklo užduotis. Neonacionalizmas XXI a.

XXI a. dalis mokslininkų, politikų laikosi požiūrio, kad nacionalizmas ir nacionalinė valstybė nebeatitinka šiandienos aktualijų. Kita dalis mano, kad paseno ne nacionalizmas, o XIX amžių siekianti etninė tautiškumo samprata.

A šaltinis. Istorikas Juvalis Noa Hararis (*Yuval Noah Harari*) apie nacionalizmą XXI a.

Įsibėgėjant XXI a. nacionalizmas greitai užleidžia savo pozicijas. Vis daugiau žmonių mano, kad teisėtas politinės valdžios šaltinis yra visa žmonija, o ne kokios nors konkrečios tautybės nariai, o pagrindinis politikos uždavinys turėtų būti žmogaus teisių apsauga ir visos žmonių rūšies interesų gynimas. Tokiu atveju beveik 200 nepriklausomų pasaulio valstybių labiau trukdo, o ne padeda žmonėms. Kadangi tokių pačių žmogaus teisių nusipelno švedai, indoneziečiai ir Nigėrijos gyventojai, ar ne veiksmingiau šias teises užtikrinti galėtų viena pasaulinė vyriausybė?

B šaltinis. Politologas Linas Kojala apie valstybių požiūrį į nacionalines galias

[...] vienintelis būdas neleisti kilti konfliktams yra savanoriškai atsisakyti dalies nacionalinių galių. Prancūziją, Vokietiją, Itālija ir Benilukso šaly, nors ir iš lėto, pasuko šiuo keliu; britams savanoriškas savęs pačių suvaržymas buvo nepriimtinas. Kaip [...] kalbėjo Jungtinės Karalystės užsienio reikalų sekretorius, [...] „kontrolė turi būti nacionalinių delegacijų rankose... [...] negali būti net kalbos, kad organizacija duos nurodymus savo narėms.

C šaltinis. Istorikas Alfredas Bumblauskas apie istorinę Lietuvą ir lietuviškumo sampratą

[...] jeigu lietuvių tapatybės modelio [...] kūrėjai – aušrininkai ir tarpukario Lietuvės veikėjai, tai ar Lietuvos samprata visada buvo tokia? Ir turbūt aišku visiems, kad ne. Kad XVII–XVIII a. Lietuvė gal net tam tikra prasme buvo priešinga aušrininkų lietuviškumo sampratai. Lietuviybės apibrėžimas buvo labai paprastas – lietuvis yra tas, kuris tiki laisve ir remiasi Statutu. [...] Tai buvo lietuviybės apibrėžimas XVII–XVIII a. [...]

Neieškokime lietuvių Lietuvos istorijoje, kaip kvietė Šapoka. Viskas Lietuvos istorijoje yra ir lietuvių, neskaidykime savo Lietuvos istorijos.

Suorganizuokime

Klasėje **suorganizuokite** debatus tema „Ar nacionalinė valstybė yra atgyvena ir ateityje žmoniją turėtų valdyti viena pasaulinė vyriausybė?“ Savo nuomonę **argumentuokite**.

1 pav. Nepriklausomybės judėjimas Katalonijoje (Ispānija)

Atlikdami užduotį, remkitės ciklo medžiaga, ciklo tyrimo žingsniais (p. 11) ir papildomais šaltiniais.

1

Nustatykite, dėl kokių priežasčių XXI a. suklestėjo nacionalizmas. Palyginkite XIX ir XXI a. nacionalizmo bruožus.

2

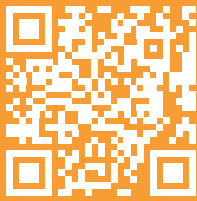
Išsiaiškinkite, kokiose valstybėse neonacionalizmas reiškiasi XXI a. Kuo šis reiškinytose valstybėse panašus ir kuo skiriasi?

3

Pasirinkite temą, susijusią su XXI a.
neonacionalizmu, ir parenkite pateiktą.
Remkitės surinkta informacija,
naudokitės pasirinktais šaltiniais.

2 pav. 2020 m. protestai Baltarusijoje

moks.link/bgsq

Apibendrinimas

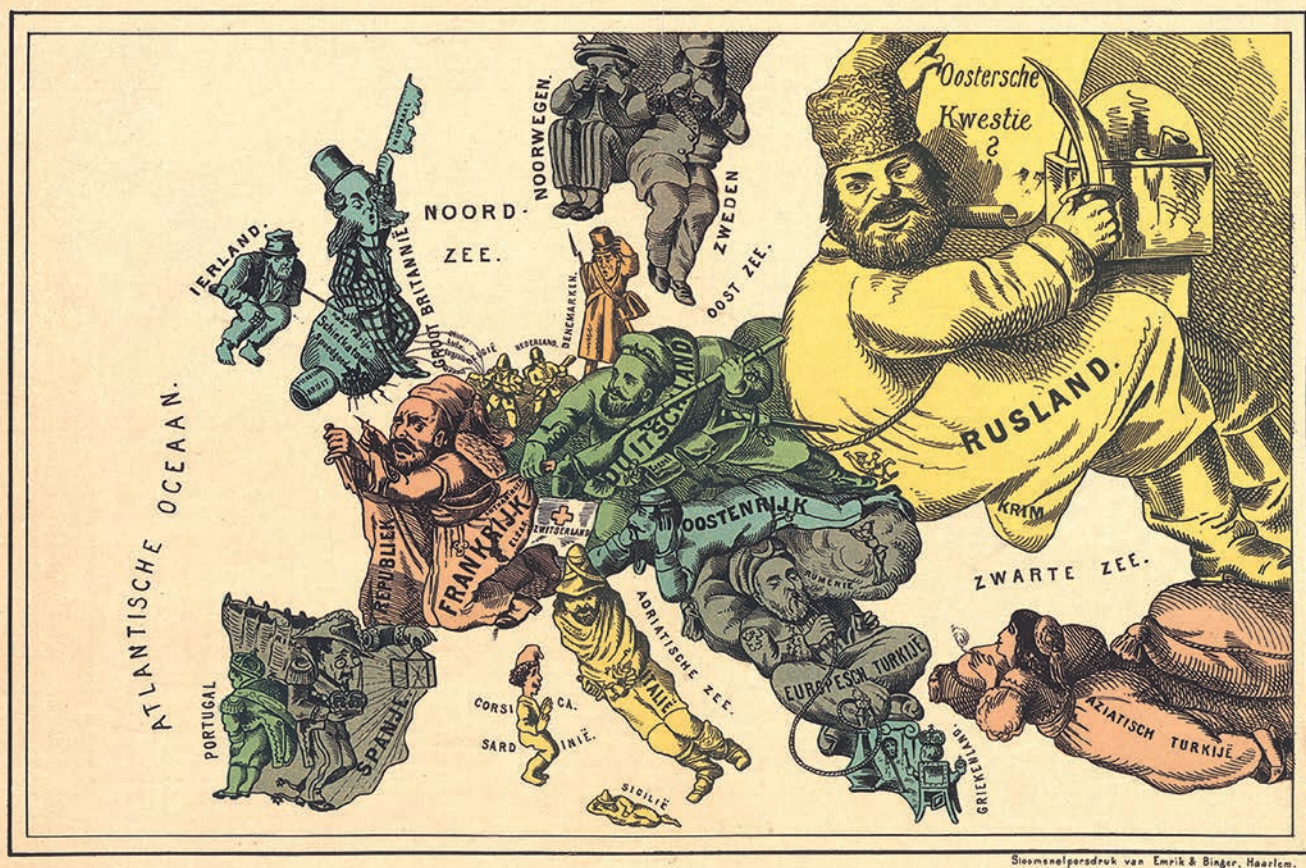
XIX a. vidurio ir antros pusės nacionaliniai sąjūdžiai ir politiniai judėjimai

Ciklo apibendrinimo užduotis

Remdamiesi ciklo medžiaga, parenkite jo konspektą – infografiką. Galite rinktis vieną iš siūlomų temų:

- XIX a. vidurio ir antros pusės nacionalinių sąjūdžių ir politinių judėjimų laiko juosta
- Nacionalizmo idėjų žemėlapis
- Nacionalizmo asmenybių schema
- Nacionalizmo poveikio pasirinktai valstybei ar tautai schema

Infografike atskleiskite svarbiausius nacionalizmo, tautos sampratos ar XIX a. vidurio ir antros pusės nacionalinių ir politinių judėjimų požymius. Vartokite cikle nagrinėtas sąvokas, nurodykite reikšmingiausias idėjas, asmenybes, reiškinius, jų priežastis ir padarinius kitiems reiškiniams, įvykiams ir procesams. Galite naudotis pasirinktomis skaitmeninėmis priemonėmis. Galite rinktis ir kitokį informacijos pateikimo būdą (pateiktį, esė, referatą, viešąją kalbą ir kt.).

Satyrinis 1870 m. Europos žemėlapis (aut. Arnoldas Noimanas, 1872 m.). Rusija laiko užrašą „Rytų klausimas“.

Infografikas – laiko juosta

Pateikite svarbiausių cikle aptartų įvykių chronologinę seką. Svarbu, kad to meto Lietuvos (Mažosios ir Didžiosios) istorijos įvykiai būtų atspindėti europinių įvykių kontekste. Siūlome nurodyti įvykius, kurie lėmė XIX a. vidurio ir antros pusės naujai susikūrusių ar nepriklausomybę paskelbusių valstybių politinę istoriją. Taip pat galite atskleisti iššūkius (karinius konfliktus ir kt.), su kuriais besikuriančios valstybės susidūrė. Rekomenduojame susieti XIX a. nacionalizmo įvykius su jų pasekmėmis XX a., taip pat su XXI a. neonacionalizmu.

Infografikas – žemėlapis

Nurodykite, kokios nacionalizmo idėjos darė įtaką skirtingoms tautoms. Tautas (valstybes) sugrupuokite, žymėdami pasirinktais sutartiniais ženklais, nurodykite ir trumpai apibūdinkite tautinių valstybių skirtumus. Vartokite nagrinėtas sąvokas, susiekite paaiškinimus su dabartimi.

Infografikas – svarbiausių nacionalizmo asmenybių schema

Nurodykite žymiausių Tautų pavasario laikotarpio asmenybių nuopelnus pasirinktų tautų (valstybių) raidai. Pristatykite šių asmenybių biografijas, iškilimo aplinkybes, atminimo vietas. Pasidomėkite, kaip šios asmenybės vertinamos mūsų laikais.

Infografikas – nacionalizmo poveikio pasirinktai valstybei ar tautai schema

Nurodykite nacionalizmo etapus, konkrečios istorinės asmenybės vaidmenį tautos istorijoje. Informaciją pagrįskite istorijos šaltiniais.

ŠALTINIAI

A šaltinis. Iš sociologo Algimanto Valantiejaus straipsnio „Sociologiniai nacionalizmo aspektai“ Tautų savimonė yra XIX a. reiškinys. Nuo XVIII a. pabaigos tautos idėja tampa universali ir pamažu persismelkia į kiekvieną Žemės rutulio dalį, ža-vėdama įvairiausius žmones skirtingose šalyse, kėsdama laikinas nesėkmes ir vėl atgimdama – jau stipresnė ir galingesnė, palikdama gilų pėdsaką žmogaus identiškumo jausmui. „Nacionalizmo amžius“ leidžia tautai tapti esminiu žmonijos struktūriniu komponentu.

B šaltinis. Ištrauka iš filosofo, istoriko Hanso Kono (Hans Kohn) straipsnio Prieš nacionalizmo amžių liaudies nedomino, jog tokioje plačioje teritorijoje kalbama ta pačia kalba. [...] Kasdien girdima kalba buvo natūralus reiškinys. Ji nebuvo nei politinis, nei kultūrinis veiksnys, nei politinės ar kultūrinės kovos objektas. [...] Žmogus, kalbantis nesuprantama kalba, atrodė esąs už civilizacijos ribų. Tačiau kalba slavams ir kitoms tautoms buvo natūralus atributas, bet ne kultūrinis paveldėjimas. Kalba, kuri leido paveldėti ir išlaikyti civilizacijos turtus, [...] nebuvo visų vartojama kalba, tai buvo mokslo kalba, prieinama tik išsilavinusiems [žmonėms].